

Kugler Alajos

Kugler Alajos levéltáros 1859. március 23-án született Nagycenken. Szülei: Kugler Károly kereskedő, anyja Hummelberger Anna. Középiskoláit Sopronban és Győrben végezte, papnak készült, de nem érzett erre a pályára elég elhivatottságot. Az érettségi után a budapesti egyetemen bölcséletet hallgatott, itt 1880-ban kapott diplomát. Ezután előkelő családoknál nevelő volt, majd Széchenyi Imre gróf titkárként alkalmazta.

Polgáriskolai tanári képzést szerzett 1886-ban és a Lahne intézetben dolgozott, kiegészítő tanárként. 1888-ban levéltárnoki képzést kapott. Bella Lajossal együtt ekkor kezdett foglalkozni a régészettel. A Soproni Régészeti Társulatnak megalapítása óta választmányi tagja volt.

Sopronban 1897. május 23-án leplezték le ünnepélyesen Széchenyi István bronzszobrát, Mátrai Lajos alkotását. Dóczi Lajos erre az alaklomra alkalmi ódát írt, amit Kugler Alajos városi levéltáros szavalt el az ünnepségen. Az óda később nyomtatásban is megjelent a Széchenyi szobra leleplezése alkalmából kiadott emlékkönyvben és különlenyomatban is, melyet Kugler Alajos szerkesztett.

Főispáni kinevezéssel, mint „Sopronvárosi levéltárnok” 1898-ban Sopronvármegye és Sopron város egyesített múzeumának főörvévé választották. A múzeum alapítása és a gyűjtemény fejlesztése kötődik nevéhez. Nagy szeretettel csüngött a gondjaira bízott intézményen. A városház második emeletén, először alkalmazták hazánkban a vasból készült szekrényeket. Kugler különösen a tárgyak ízléses kiállításában lelte kedvét és főleg arra volt büszke, hogy múzeuma kizárólag helyi érdekű tárgyakkal áll. Az ösfoglalkozások reprezentálására Kugler Sarródon halászati eszközöket gyűjtött. A Szent Mihály plébániától 33 darab XVIII. századi egyházi ruhát vásároltak, régi hangszereket vettek át letétbe az evangélikus konventtől. Az anyag gyors szaporodása már a nyitás után öt évvel követelően sürgette a bővítést, amit a szekrények szaporításával oldottak meg ideig-óráig. „Ha tovább akarunk fejlődni, egyáltalában jobbnak tartanám, ha mi is kultúrpalotára vagy legalábbis önálló múzeumra törekednénk.” - vélte Kugler.

1908 elején 120 000 korona államsegéllyel, valamint a társulat vagyonának felhasználásával összesen 160 101 koronáért megvásárolták a Lenck-villát. A földszinti helyiségekben külön-külön szobát kapott az őskor, a római kor, a népvándorlás és középkor, a képtár, a télikertben a szobrok, két szobában a néprajzi gyűjtemény, végül egy patrícius szobája. Az alagsorban teljes berendezésű műhelyeket (asztalos, fazekas, kovács, takács) alakítottak ki. Az emeleten raktárt terveztek, a könyvtárat a földszinten kisebb szobában helyezték el. A múzeum elrendezése és megjelenése tetszetős, lenyűgöző és szakszerű volt. A teljes berendezésű szobák, műhelyek, enteriőrök

hangulatuk mellett azt a szemléletet is tükrözték, mellyel Kugler igazgató és munkatársa, Bünker rendelkezett.

Kugler rendszeresen vett részt a Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége által rendezett szaktanfolyamokon, egyetlen alkalmat sem mulasztott el, hogy ismereteit bővítse és elmélyítse.

Szakirodalmi munkássága jelentős, tudományos cikkei megjelentek a szakfolyóiratokban. A soproni múzeumról írt Vezetője, a soproni régészeti társulat évvégi közgyűlésein betervezett jelentései hozzájárultak, hogy a közönség melegen felkarolta a múzeum ügyét. Így írtak róla a nekrológban: „Nem tartozott a vezérek közé, de szaktudományunknak kevés ilyen jeles és kötelességtudó közkatónája volt, mint Ő.”

Munkái: Emléklap a soproni Széchenyi-szobor leleplezésére Sopron : Romwalter Alfréd Kő- és Könyvnyomdai Műintézete, 1897

A soproni színészet története Sopron : Petőfi könyvnyomda Rt., 1909

Vezető Sopronvármegye és Sopron sz. kir. város Egyesített Múzeumában Sopron : Sopronvármegye és Sopron sz. kir. város régészeti társulatán, 1903

Szakképzett levéltárnok volt, aki a gondjaira bízott nagy és gazdag városi levéltárat példás rendben tartotta, de arra is törekedett, hogy a város társadalmi életébe is bekapcsolódjon. A Soproni Irodalmi és Művészeti Kör, a Szabad Lyceum előadásaiban rendszeresen szerepet vállalt.

1916. június első napján az 56 éves Kugler Alajost az utcán, hivatalba menet érte a halál. Az új Szent Mihály temetőben temették el.

Források:

Archaeologiai Értesítő Új folyam 36. kötet 1916. 1-5. füzet Szerk.: Varjú Elemér p. 243-244.

Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái, 7. kötet Kugler Alajos p. 2009.

Domonkos Ottó: Száz éves a soproni múzeum In: Soproni szemle 1967. (21. évf.) 2. sz. p. 123-154.

Kugler Alajos 1859-1916 In. Soproni Napló 1916. (20. évf.) 127. sz. p. 3-4.